
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte mai 2022

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-646/20**: Senatsverwaltung für Inneres und Sport (kohtujuristi ettepanek – abielulahutuse tunnustamine)

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

- **C-179/21**: Victorinox (eelotsus – garantiist teavitamine)
- **C-83/20**: BPC Lux 2 jt (eelotsus – kriisilahenduse meede)
- **C-101/21**: HJ (eelotsus – töötaja mõiste)
- **C 525/20**: Association France Nature Environnement (eelotsus – pinnavee ajutine halvenemine)
- **C-644/20**: W. J. (eelotsus – harilik viibimiskoht)
- **C-600/19**: Ibercaja Banco, **C-869/19**: Unicaja Banco, **C-693/19** ja **C-831/19**: SPV Project 1503, **C-725/19**: Impuls Leasing România (eelotsus – ebaõiglased tingimused tarbijalepingus)
- **C-569/20**: Spetsializirana prokuratura (eelotsus – menetluslikud tagatised põgenenud süüdistatava tagaselja süüdi mõistmisel)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-646/20: Senatsverwaltung für Inneres und Sport (kohtujuristi ettepanek – abielulahutuse tunnustamine)

Kohtujuristi ettepanek, 5. mail 2022

TB ja RD lahutasid Itaalias abielu. Selleks kinnitasid nad oma taht abielu lahutada Itaalia perekonnaseisuametnikule, kes väljastas tunnistuse abielu lahutamise kohta. Pärast seda taotles TB Berliini perekonnaseisuametilt abielulahutuse abieluregistrisse kandmist Saksamaal. Berliini perekonnaseisuamet ei olnud kindel, kas lahutust tuleks automaatselt tunnustada määruse nr 2201/2003 (kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega) alusel ja saatis asja lahendamiseks kohtusse. Saksamaa kohus küsis eelotsusetaotluses, kas abielu lõpetamine menetluses, kus abikaasad esitavad soovi abielu lahutada ja perekonnaseisuametnik lahutuse kinnitab, on abielulahutuse kohtuotsus määruse nr 2201/2003 tähenduses.

Kohtujurist Collins selgitas, et määruse 2201/2003 tähenduses on *kohus* asutus, millele on liikmesriigi seadustega antud pädevus tsiviilasjades, sealhulgas abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnustamise osas. Mõiste *kohtuotsus* on aga nimetatud määruse kohaselt määrus, korraldus või otsus, mille on teinud asutus, millele liikmesriik on andnud pädevuse abielu lahutamiseks.

Kohtujurist Collins rõhutas seejärel, et põhikohtuasjas läbi viidud abielulahutuse menetlus ei ole eraõiguslik abielulahutus. Kuigi abielu sellisel viisil lõpetamine põhineb abikaasade kokkuleppel, **lõpetatakse abielu vaid juhul, kui perekonnaseisuametnik on veendunud, et kohaldatavad õiguslikud nõuded on täidetud.** Perekonnaseisuametniku nõustumine sellega, et need seadusest tulenevad tingimused on täidetud, ja tema poolt seda kinnitava abielulahutuse tunnistuse väljastamine omavad seega kohtujuristi hinnangul **konstitutiivset toimet**. Kohtujurist lisas, et kui abiellu astuda soovivate isikute tahteavalduse ametlik tunnustamine ametniku poolt on seaduse kohaselt abielu suhtes konstitutiivne, siis ei näe ta põhjust, miks sama ametniku tunnustus abikaasade tahteavaldusele abielu lahutamiseks ei oleks võrdselt konstitutiivne abielulahutuse suhtes.

Sellest tulenevalt tegi kohtujurist ettepaneku vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele, et abielu lõpetamine seadusjärgses menetluses, mille puhul mõlemad abikaasad esitavad oma soovi kohta abielu lahutada isiklikult avalduse perekonnaseisuametnikule, kes kontrollib seaduses sätestatud tingimusi abielu lõpetamiseks ja kinnitab selle kokkuleppe, **on abielulahutuse kohtuotsus määruse nr 2201/2003 tähenduses.**

Kohtujuristi ettepanek ei ole kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

C-179/21: Victorinox (eelotsus – garantiist teavitamine)

Euroopa Kohtu otsus, 5. mail 2022

Äriühing absoluts -bikes and more (edaspidi *absoluts*) pakkus Amazonis müügiks kaupa, mille kohta ei olnud teavet kas tema enda või kolmanda isiku poolt antava garantii kohta, küll aga oli seal link, mille kaudu sai kasutaja tutvuda tootja teabelehega. Kuna absolutsi konkurent leidis, et tootja antud garantii kohta ei ole esitatud piisavalt teavet, esitas ta kõlvatut konkurentsi käsitlevate õigusnormide alusel hagi, nõudes selliste pakkumuste tegemise lõpetamist.

Vastates Saksamaa Liitvabariigi kõrgeima üldkohtu kahtlusele, kas tarbija õiguste direktiivi (2011/83/EL) kohaselt on absolutsi olukorras oleval kauplajal kohustus teavitada tarbijat tootja antud müügigarantii olemasolust, leidis Euroopa Kohus, et kõnealuse direktiivi kohaselt **on kaupleja kohustatud esitama tarbijale lepingueelset teavet tootja müügigarantii kohta, kui tarbijal on õigustatud huvi saada vastavat teavet**, et teha otsus selle kohta, kas end asjaomase kauplajaga lepinguliselt siduda. Euroopa Kohus täpsustas, et asjaomane õigustatud huvi on tuvastatav juhul, kui kaupleja teeb tootja antud müügigarantiist oma **pakkumuse keskse või määrava elemendi**, eelkõige kui ta teeb sellest müügiargumendi ning seeläbi parandab oma pakkumuse konkurentsivõimet ja atraktiivsust võrreldes konkurentide pakkumustega.

Samuti asus Euroopa Kohus seisukohale, et nimetatud teave peab tarbija õigustatud huvile vastamiseks hõlmama kogu teavet, mis puudutab sellisele garantiile tuginemise ja selle põhjal nõuete esitamise tingimusi, mille alusel saab tarbija teha nimetatud otsuse.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-83/20: BPC Lux 2 jt (eelotsus – kriisilahenduse meede)

Euroopa Kohtu otsus, 5. mail 2022

Portugali ühe peamise krediidasutuse Banco Espírito Santo SA (edaspidi *BES*) finantsolukorra ning suure ja tõsise ohu tõttu, et ta jätab oma kohustused täitmata, võttis Portugali keskpank tema suhtes vastu kriisilahendusotsuse, millega asutati sildpank Novo Banco SA, millele kanti üle teatav vara, kohustused, bilansivälised vahendid ja BESile haldamiseks antud vara. BESi väljastatud allutatud võlakirjade omanikud vaidlustasid selle meetme, väites eelkõige, et see on vastu võetud liidu õigust rikkudes. Portugali kõrgeim halduskohus, kes esitas lahendatavas kaasuses eelotsusetaotluse, kahtles, kas riigisisesed õigusnormid, mille alusel BESi kriisilahenduse meede on vastu võetud, on kooskõlas liidu õigusega, eelkõige krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamist ja kriisilahenduse õigusraamistikku käsitleva direktiiviga (2014/59/EL) ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 17, kuna teatud osa selles direktiivis sätestatud ettekirjutustest oli jäetud üle võtmata.

Kõigepealt selgitas Euroopa Kohus, et EL põhiõiguste harta artikli 17 lõige 1 sisaldab kolme erinevat õigusnormi. Esimene, mis on väljendatud esimeses lauses ja on üldist laadi, täpsustab omandiõiguse kaitse põhimõtet. Teine norm, mis sisaldub selle lõike teises lauses, käsitleb omandi äravõtmist ja seab sellele teatavad tingimused. Kolmanda normiga, mis sisaldub selle lõike kolmandas lauses, on tunnustatud riikide pädevust omandi kasutamist reguleerida niivõrd, kui see on üldistes huvides vajalik. Seejärel tõdes kohus, et põhikohtuasjas arutusel oleva kriisilahenduse meetme võtmine, mis näeb muu hulgas ette krediidasutuse vara üleandmise sildpangale, kujutab endast vara kasutamise reguleerimist harta artikli 17 lõike 1 kolmanda lause tähenduses. Euroopa Kohus järeldas lõpuks, et arvestades liikmesriikide kaalutlusruumi majandusalaste otsuste tegemisel, **ei ole harta artikli 17 lõike 1 kolmanda lausega vastuolus sellised riigisisised õigusnormid, mis ei sisalda sõnaselget sätet, mis tagaks, et aktsionärid ei saa suuremat kahju kui see, mis neil oleks tekkinud siis, kui krediidasutus oleks likvideeritud kriisilahenduse meetme võtmise kuupäeval** (*no creditor worse off*-põhimõte).

Lisaks märkis Euroopa Kohus, et liikmesriikidel on direktiivi ülevõtmisel õigus võtta vastu ajutisi sätteid või rakendada direktiivi etapiviisiliselt. Sellistel juhtudel ei kahjusta riigisisese õiguse üleminekusätete direktiivile mittevastavus või direktiivi teatavate sätete üle võtmata jätmine tingimata direktiivis ette nähtud eesmärkide saavutamist. Euroopa Kohus leidis nimelt, et sellisel juhul on **eesmärk alati saavutatav direktiivi lõpliku ja täieliku ülevõtmisega ettenähtud tähtaja jooksul**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-101/21: HJ (eelotsus – töötaja mõiste)

Euroopa Kohtu otsus, 5. mail 2022

Kaebaja töötas töölepingu alusel äriühingus AA. 2017. aastal valiti kaebaja selle äriühingu juhatuse esimeheks ja äriühing sõlmis kaebajaga lepingu, mille järgi ei saanud ta juhatuse esimehe ülesannete täitmise eest tasu. Seejärel muudeti kaebaja algset töölepingut ja võeti ta lisaks tööle ka AA direktorina. Muudetud töölepingu järgi maksti kaebajale direktori ametikohal töötasu.

Pärast seda kui AA oli muutunud maksejõuetuks, esitas kaebaja Tšehhi töötajate kaitse seaduse alusel taotluse, et talle makstaks välja saamata jäänud töötasu. Praha linnakohus leidis varasemale riigisisesele kohtupraktikale tuginedes, et kuna kaebaja täitis samal ajal nii äriühingu direktori kui ka juhatuse esimehe ülesandeid, ei olnud tal selle äriühinguga alluvussuhet, mistõttu teda ei saa pidada selle äriühingu töötajaks. Tšehhi kõrgeim halduskohus esitas eelotsusetaotluse, milles soovis teada, kas direktiiviga 2008/94/EÜ (töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral) on vastuolus riigisisene kohtupraktika, mille kohaselt äriühingu direktorit ei käsitata töötajana, kui ta on samal ajal selle äriühingu põhikirjajärgse juhtimisorgani liige?

Euroopa Kohus selgitas, et direktiiv 2008/94 ei määratle *töötaja* mõistet ja jätab liikmesriikidele selle mõiste määratlemisel teatud kaalutlusruumi. Siiski peab *töötaja* mõiste määratlus olema tingimata seotud töösuhetega, mis annab õiguse nõuda tööandjalt tehtud töö eest tasu. **Asjaolu, et äriühingu direktor on ka äriühingu juhtimisorgani liige, ei võimalda Euroopa Kohtu hinnangul iseenesest eeldada ega välistada töösuhete olemasolu.**

Samuti ei saa Tšehhi riigisisest kohtupraktikat põhjendada eesmärgiga vältida olukorda, kus isik, kes täidab korruga äriühingu direktori ja juhatuse liikme ülesandeid, saaks nõuda selle äriühingu maksejõuetuse tõttu maksmata jäänud töötasu, kuigi ta võib olla selle maksejõuetuse eest osaliselt vastutav. Euroopa Kohtu hinnangul lähtub Tšehhi kohtupraktika eeldusest, et selline isik ei täida oma ülesandeid alluvussuhte raames, vaid juhib tegelikult asjaomast äriühingut ning kuritarvitab seega töötajatele seadusega antud tagatise. Selline üldine kuritarvitamise eeldus, mida ei saa kummutada iga konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes, on aga Euroopa Kohtu sõnul lubamatu. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et **direktiiviga 2008/94 on vastuolus riigisisene kohtupraktika, mille kohaselt isikut, kes täidab korruga äriühingu direktori ja juhtimisorgani liikme ülesandeid, ei saa käsitada töötajana, mistõttu ei saa ta tugineda selles direktiivis ette nähtud tagatistele.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C 525/20: Association France Nature Environnement (eelotsus – pinnavee ajutine halvenemine)

Euroopa Kohtu otsus, 5. mail 2022

Ühendus France Nature Environnement esitas Prantsuse riiginõukogule kaebuse tühistada Prantsuse õigusakt, mille kohaselt veevaldkonnas vastuvõetud programmide vastavuse hindamisel „ei võeta arvesse lühiajalist pikaajaliste tagajärgedeta ajutist mõju“, sest see on vastuolus direktiiviga 2000/60 (millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik), mis keelab veekogude seisundi ajutise või pikaajalise halvendamise. Prantsuse riiginõukogu küsis Euroopa Kohtult, kas pädev asutus võib anda kinnituse projektile ehk loa sellisteks tegevusteks, mis mõjutavad veekogude seisundit vaid ajutiselt, lühiajaliselt ja pikaajaliste tagajärgedeta, järgimata direktiivis osutatud tingimusi.

Euroopa Kohus tõi välja, et direktiivist 2000/60 tuleneb, et juhul, kui ei ole kehtestatud erandit, tuleb vältida veekogu seisundi mis tahes halvenemist, sõltumata majandamiskavades ja meetmeprogrammides ette nähtud pikemaajalistest plaanidest. Pinnaveekogude seisundi halvenemise ärahoidmise kohustus on direktiivi 2000/60 rakendamise igas etapis siduv ja kehtib kõikidele selliste pinnaveekogude tüüpidele ja seisunditele, mille kohta on koostatud või mille kohta oleks tulnud koostada majandamiskava. Seega peab asjaomane liikmesriik keelduma andma luba projektile, mis võib halvendada asjaomase veekogu seisundit või ohustada pinnaveekogu hea seisundi saavutamist, välja arvatud juhul, kui kõnealusele projektile saab kohaldada mõnda direktiivi artikli 4 lõikes 7 sätestatud erandit.

Seoses mõistega pinnaveekogu „seisundi halvenemine“ täpsustas Euroopa Kohus, et pinnaveekogu seisundi halvenemisega selle direktiivi tähenduses on tegemist niipea, kui vähemalt üks kvaliteedielement langeb klassi võrra allapoole, isegi kui see halvenemine ei alanda kokkuvõttes kogu pinnaveekogu seisundiklassi. Seega **kuigi liikmesriigid ei pea võtma arvesse lühiajalist pikaajaliste tagajärgedeta ajutist mõju, kui on tõendatud, et selline mõju on oma olemuselt pinnaveekogu seisundile suhteliselt väike ega too seega kaasa selle halvenemist, on olukord teistsugune, kui on kindlaks tehtud, et selline mõju võib põhjustada halvenemist, isegi kui see halvenemine on ajutist laadi.**

Lähtudes direktiivi eesmärkidest, milleks on hoida ära kõigi pinnaveekogude seisundi halvenemine ja samal ajal kaitsta kõiki pinnaveekogusid, et saavutada pinnavee hea seisund, siis tuleb vältida veekogu seisundi mis tahes halvenemist, isegi kui see on ajutine või üleminekumeetme tagajärg ja lühike, võttes arvesse sellest tekkida võivat kahjulikku mõju keskkonnale või inimeste tervisele. Seetõttu **võib juhul, isegi kui halvenemine on vaid ajutine, anda loa üksnes siis, kui direktiivi artikli 4 lõikes 7 sätestatud tingimused on täidetud.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-644/20: W. J. (eelotsus – harilik viibimiskoht)

Euroopa Kohtu otsus, 12. mail 2022

Poola kodanikest mees ja naine elasid ja töötasid Ühendkuningriigis ning said seal kaks last. Naine läks lastega Poola ning teatas Poolas viibimise ajal mehele, et kavatsebki koos lastega sinna alaliselt jääda, millele mees oma nõusolekut ei andnud. Mees esitas Poola kohtule tagasitoomise taotluse ning pisut hiljem esitas naine laste esindajana Poola kohtule igakuise ülalpidamise avalduse. Sellega seoses tekkis Poola kohtul küsimus, kas ülalpidamispõhiste suhtes kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel on võimalik võtta arvesse Haagi protokollis (23. novembri 2007. a Haagi protokoll, mis puudutab ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavat õigust) ette nähtud hariliku viibimiskoha muutust juhul, kui ülalpidamist saama õigustatud isikut hoitakse selle riigi territooriumil, kus ta füüsiliselt viibib, ebaseaduslikult kinni.

Euroopa kohus märkis kõigepealt, et kuna EL nõukogu on otsusega 2009/941 Haagi protokollis heaks kiitnud, on selle sätete tõlgendamine tema pädevuses. Seejärel asus kohus analüüsima hariliku viibimiskoha mõistet ja leidis, et omadussõna „harilik“ kasutamine annab alus järeldada, et viibimiskoht peab olema piisavalt stabiilne, välistades ajutise või episoodilise viibimise. Lisaks on Haagi protokollis kollisiooninormide süsteemi eesmärk tagada kohaldatava õiguse ettenähtavus. **Seetõttu on isiku harilik viibimiskoht koht, kus on faktiliselt tema elu harilik kese, võttes arvesse tema perekondlikku ja sotsiaalset keskkonda. See on nii seda enam, kui õigustatud isik on väike laps**, kuna põhiõiguste harta kohaselt tuleb võtta nõuetekohaselt arvesse lapse parimaid huve, mis nõuab eelkõige selle tagamist, et tal **on piisavaid vahendeid seoses perekondliku ja sotsiaalse keskkonnaga, milles ta tegelikult elab**. See aga on faktilise hinnangu andmise küsimus, mis on liikmesriigi kohtu ülesanne kontrollida.

Lisaks täpsustas Euroopa Kohus seoses õigustatud isiku teatava liikmesriigi territooriumil kinnihoidmise ebaseaduslikkusega, et lapse parimate huvide arvesse võtmisega oleks vastuolus see, kui liikmesriigi kohtu sellise otsuse olemasolu, milles tuvastatakse alaealise lapse äraviimise või kinnihoidmise ebaseaduslikkus, takistaks põhimõtteliselt asumast seisukohale, et lapse harilik viibimiskoht on vastava liikmesriigi territooriumil.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-600/19: Ibercaja Banco, C-869/19: Unicaja Banco, C-693/19 ja C-831/19: SPV Project 1503, C-725/19: Impuls Leasing România (eelotsused – ebaõiglaste tingimused tarbijalepingus)

Euroopa Kohtu otsused (suurkoda), 17. mail 2022

Kaks Hispaania kohut, Itaalia kohus ja Rumeenia kohus esitasid Euroopa Kohtule viis eelotsusetaotlust, mis kõik käsitlevad ebaõiglaste lepingutingimuste direktiivi (direktiiv 93/13/EMÜ) tõlgendamist.

Need taotlused esitati erinevat laadi menetlustes, mille raames arendas Euroopa Kohus edasi kohtupraktikat, mis käsitleb liikmesriigi kohtu kohustust ja õigust hinnata omal algatusel ebaõiglaste lepingutingimuste direktiivi alusel lepingutingimuste ebaõiglast laadi.

Esiteks täpsustas Euroopa Kohus liidetud kohtuasjades C-693/19 ja C-831/19, kuidas suhestuvad omavahel kohtulahendi seadusjõu põhimõte ja täitmisega seotud küsimusi lahendava kohtu pädevus analüüsida maksekäsumenetluse raames omal algatusel maksekäsu aluseks oleva lepingutingimuse ebaõiglast laadi.

Euroopa Kohus asus seisukohale, et ebaõiglaste lepingutingimuste direktiiviga on vastuolus riigisisised õigusnormid, milles on ette nähtud, et kui võlgnik ei ole esitanud vastuväidet maksekäsu peale, ei saa täitmisega seotud küsimusi lahendav kohus kontrollida maksekäsu aluseks olnud lepingutingimuste võimalikku ebaõiglast laadi, sest kohtulahendi seadusjõud, mille see maksekäsk on omandanud, hõlmab vaikimisi ka nende tingimuste kehtivust.

Teiseks käsitles Euroopa Kohus kohtuasjas C-600/19 küsimust, kuidas suhestuvad omavahel kohtulahendi seadusjõu põhimõte, aegumine ja liikmesriigi kohtu pädevus analüüsida hüpoteegiga tagatud nõude täitemenetluse raames omal algatusel lepingutingimuse ebaõiglast laadi.

Ühelt poolt märkis Euroopa Kohus, et ebaõiglaste lepingutingimuste direktiiviga on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis kohtulahendi seadusjõu ja aegumise mõju tõttu ei võimalda ei kohtul omal algatusel analüüsida lepingutingimuste ebaõiglast laadi hüpoteegiga tagatud nõude täitemenetluses ega tarbijal pärast vastuväidete esitamise tähtaja möödumist tugineda nende tingimuste ebaõiglasele laadile selles menetluses või hilisemas tuvastusmenetluses.

Teiselt poolt pidas Euroopa Kohus seevastu sama direktiiviga kooskõlas olevaks riigisiseseid õigusnorme, mis ei luba liikmesriigi kohtul ei omal algatusel ega tarbija taotlusel analüüsida lepingutingimuste võimalikku ebaõiglast laadi juhul, kui hüpoteektagatis on realiseeritud, hüpoteegiga koormatud asi on müüdud ja asjaomase asja omandiõigus on üle antud kolmandale isikule.

Kolmandaks analüüsis Euroopa Kohus kohtuasjas C-869/19 seda, kuidas suhestuvad omavahel sellised apellatsioonimenetlust reguleerivad riigisisemed menetluspõhimõtted nagu dispositiivsuse

põhimõtte, vastavuse põhimõtte ja *reformatio-in-peius*-keelu põhimõtte ning liikmesriigi kohtu pädevus analüüsida omal algatusel lepingutingimuse ebaõiglast laadi.

Kohus asus seisukohale, et ebaõiglaste lepingutingimuste direktiiviga on vastuolus selliste riigisiseste menetluspõhimõtete kohaldamine, mille alusel liikmesriigi kohus, kellele on esitatud apellatsioonkaebus kohtuotsuse peale, millega piiratakse ajaliselt selliste alusetult tasutud summade tagasimaksmist, mida tarbija tasus tingimuse alusel, mille ebaõiglane laad on tuvastatud, ei saa omal algatusel tõstatada väidet, et on rikutud selle direktiivi sätet, ega kohustada neid summasid täies ulatuses tagasi maksuma olukorras, kus seda, et kõnealune tarbija ei ole seda ajalist piirangut vaidlustanud, ei saa pidada tema täielikust passiivsusest tingituks. Seega on riigisiseste menetluspõhimõtete kohaldamine, mis jätab tarbija ilma vahenditest, mis võimaldavad tal maksuma panna ebaõiglaste lepingutingimuste direktiivist talle tulenevad õigused, vastuolus tõhususe põhimõttega, sest see muudab nende õiguste kaitse võimatuks või ülemäära raskeks.

Neljandaks ja viimaseks analüüsis Euroopa Kohus kohtuasjas C-725/19 liikmesriigi kohtu pädevust hinnata omal algatusel täitedokumendi tingimuste ebaõiglast laadi, kui talle on esitatud vastuväide selle täitedokumendi täitmise suhtes.

Kohus leidis, et ebaõiglaste lepingutingimuste direktiivi ja tõhususe põhimõttega on vastuolus riigisiselised õigusnormid, mis ei luba võlanõude täitmisega seotud küsimusi lahendaval kohtul, kellele on täitmise suhtes esitatud vastuväide, omal algatusel või tarbija taotlusel hinnata, kas täitedokumendiks oleva lepingu tingimused on ebaõiglased, kui asja sisuliselt lahendav kohus, kellele võidakse esitada tavamenetluses eraldiseisev hagi nõudega kontrollida, kas niisuguse lepingu tingimused võivad olla ebaõiglased, võib täitemenetluse peatada kuni asjas sisulise otsuse tegemiseni üksnes siis, kui makstakse näiteks hagi eseme väärtuse alusel arvatud tagatis, mis on nii suur, et võib tõenäoliselt heidutada tarbijat sellist hagi esitamast ja seda menetluses hoidmast. Euroopa Kohus täpsustas seoses selle tagatisega, et kulud, mida kohtusse pöördumine vaidlustatud võlasumma suurust arvestades kaasa tooks, ei tohi olla sellised, mis heidutaksid tarbijat kohtusse pöördumast.

Kohtuotsused on kättesaadavad [siit](#) (C-693/19 ja C-831/19), [siit](#) (C-600/19), [siit](#) (C-869/19) ja [siit](#) (C-725/19).

C-569/20: Spetsializirana prokuratura (eelotsus – menetluslikud tagatised põgenenud süüdistatava tagaselja süüdi mõistmisel)

Euroopa Kohtu otsus, 19. mail 2022

Bulgaarias alustati kriminaalmenetlust isiku suhtes, keda süüdistati osalemises organiseeritud kuritegelikus rühmituses. Esialgne süüdistusakt toimetati süüdistatavale kätte, kuid kuna kohtumenetluse edenedes ei õnnestunud tema asukohta enam välja selgitada, järeldas kohus lõpuks, et süüdistatav oli põgenenud ja kohtuotsuse võis teha tagaselja. Et veenduda, millised nõuded kehtivad süüdistatava teavitamisele tema menetluslikest tagatistest, mis tulenevad direktiivist 2016/343 (millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikult arutelul), pöördus Bulgaaria kohus Euroopa Kohtu poole.

Euroopa Kohus selgitas, et süüdistatav, kelle asukohta ei ole pädevatel riigiasutustel vaatamata mõistlikele pingutustele õnnestunud kindlaks teha ja kellele ei ole seetõttu õnnestunud kätte toimetada tema suhtes läbiviidava menetlusega seotud teavet, võidakse kohtu alla anda ja tagaselja süüdi mõista. Sellisel juhul peab süüdistatav pärast selle süüdimõistva kohtuotsuse teatavakstegemist põhimõtteliselt saama **tugineda õigusele taotleda uut kohtulikku arutelu või kasutada muud samaväärset õiguskaitsevahendit**, mis võimaldab asja uut sisulist läbivaatamist tema juuresolekul.

Süüdistatavale võib selle õiguse andmisest siiski keelduda, kui täpsetest ja objektiivsetest tõenditest nähtub, et ta on saanud teda puudutava kohtuliku arutelu toimumise kohta piisavalt teavet ning on takistanud ametlikku teatavakstegemist oma tahtliku tegevusega ja kavatsusega hoida õigusemõistmisest kõrvale. Näiteks võib sellisteks tõenditeks olla see, et isik on kriminaalmenetlusega tegelevatele riigiasutustele esitanud teadlikult vale aadressi või et ta ei asu enam esitatud aadressil. Erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, kui kohusetundlikult on ametiasutused süüdistatavat teavitada püüdnud ja kui kohusetundlikult on süüdistatav toiminud, et teave kätte saada.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).